

Naboer til svinefabrikker:

kend jeres grundlæggende
EU- og nationale rettigheder

Indhold

Indledning	3
Meld jer ind i en miljøforening eller lav en ny	4
Høringssvar og klager	6
Høringssvar	6
klag til miljø- og fødevareklagenævnet over miljøgodkendelse	8
klag til EU	10
klag til Europa-kommissionen	10
Andragende til EU-Parlamentet	12
Lav larm	13
brug de traditionelle medier	13
sociale medier	15
snak med politikere	16
Lav aktioner	17
I er ikke alene	18

Indledning

Vidste du, at der i Danmark produceres mere end 30 millioner svin om året?

Det har store konsekvenser for naturen i Danmark. Men det har også konsekvenser for miljøet i andre dele af verden, hvor vi importerer foderet fra, for det globale klima i form af udledning af drivhusgasser og for de borgere fra andre EU-lande, som ofte udfører det beskidte arbejde under dårlige arbejdsvilkår.

Og så har det mange negative konsekvenser for naboerne til de industrielle husdyrproduktioner, der efterhånden er blevet så store, at den mest passende betegnelse for dem er svinefabrikker.

Du kan blandt andet opleve lugtgener, der gør det umuligt at være ude i sin have, støj på alle tider af døgnet, fluer, alger, massevis af tung trafik, forurening af den lokale natur og tab af ejendomsværdi.

Svinefabrikkerne har tilsyneladende mulighed for at udvide og bygge nyt i en uendelighed, og det kan være svært at modsætte sig udvidelserne på trods af de lokale konsekvenser.

Men det er vigtigt at huske på, at man ikke er helt uden handlemuligheder og grundlæggende rettigheder, og at vi i fællesskab, både nationalt og på EU-plan, har magt til at ændre udviklingen og skabe smukke lokalsamfund med plads til mennesker og natur.

Det kræver selvfølgelig, at man ved, hvad man kan gøre.

I denne folder præsenterer vi forskellige værktøjer og handlemuligheder for jer, der er naboer til en svinefabrik.

Meld jer ind i en miljøforening eller opret en ny

Det kan være svært at stå alene med de udfordringer, man møder som nabo til en svinefabrik, og det kan derfor være en god idé at finde sammen med ligesindede. Gør man det mere formelt i form af en miljøforening, medfører det flere fordele:

- En forening med en relevant formålsparagraf er hørings- og klageberettiget. Det vil sige, at flere end blot nærmeste nabo kan blive hørt og har mulighed for at klage.
- En forening har ret til at få besked fra kommunen om miljøgodkendelser til husdyrbrug.
- En forening giver opbakning til personer, som bliver ramt af udvidelser i baghaven.
- Ønsker man ikke at have sit navn på for eksempel en klage af hensyn til nabofreden, giver det mulighed for anonymitet.

Der findes allerede flere lokale miljøforeninger, blandt andet på Tuse Næs og Jungshoved, så første skridt er at undersøge, om der allerede er en miljøforening i nærheden af, hvor I bor.

I kan finde et kort over eksisterende miljøforeninger på hjemmesiden landmodsvin.dk, som drives af Landsforeningen mod svinefabrikker, der hjælper lokale borgere i kampen mod de store svinebedrifter.

Er der ingen miljøforening i dit lokalområde, kan I gå sammen med andre og oprette jeres egen. Landsforeningen mod svinefabrikker kan også hjælpe jer med at komme i gang, og på deres hjemmeside kan I finde en skabelon til vedtægter, så I ikke skal begynde helt forfra.

Sådan opretter I, i korte træk, en forening:

- 1) Formuler nogle vedtægter for jeres forening
- 2) Afhold en stiftende generalforsamling
- 3) Meddel kommunen, at foreningen ønsker at modtage underretninger om alle afgørelser og høringer i forbindelse med godkendelse af husdyrbrug i kommunen
- 4) Send kommunen en kopi af vedtægterne
- husk at bede om en kvittering for modtagelsen.

HØRINGSVAR OG KLAGER

Man kan hurtigt blive forpustet og miste overblikket, når man stifter bekendtskab med, hvor mange regler der styrer natur- og miljøbeskyttelsen i Danmark.

Der findes således mere end tusind EU-direktiver, love, bekendtgørelser, vejledninger og cirkulærer på miljøområdet. Alle danske love og bekendtgørelser findes på retsinfo.dk.

Man behøver dog ikke være ekspert for at få sin stemme hørt, og man har en række grundlæggende rettigheder og derfor muligheder, både på kommunalt, nationalt og EU-niveau, for at gøre indsigelser og klage.

HØRINGSVAR

Når en svinebonde ansøger om tilladelse til at bygge nyt eller udvide sin svinefabrik, skal vedkommende først ansøge om en miljøgodkendelse hos kommunen. Kommunen skal informere offentligheden og berørte myndigheder om, at den har modtaget en ansøgning, som kan medføre en væsentlig indvirkning på miljøet, og hvor der derfor skal laves en miljøkonsekvensvurdering. Denne informationsfase varer som regel 14 dage.

Herefter følger en høringsfase på fire uger, hvor kommunen sender sit udkast til miljøgodkendelse baseret på en miljøkonsekvensrapport i offentlig høring. Hvis høringen løber hen over ferie/helligdage, kan man anmode kommunen om at få forlænget fristen.

I høringsfasen kan man udtrykke sine bekymringer angående projektet, man kan komme med forslag og opklarende spørgsmål, og man kan påpege forkerte oplysninger. Det kaldes et hørings svar, og der er ikke nogen bestemt måde, det skal skrives på.

Man sender typisk et hørings svar enten via e-mail eller via en høringsportal på kommunens hjemmeside. Her udfylder man en formular, hvor man

oplyser sit navn og sin adresse. Hvis man ønsker anonymitet, er det derfor en fordel at have oprettet en forening, som man kan sende sit hørings svar igennem. Husk at holde en ordentlig tone og hold fokus på det, der står i miljøgodkendelsen og miljøkonsekvensrapporten.

Kommunen har pligt til at underrette naboer, som bor inden for den beregnede konsekvensradius af det kommende byggeri. Men indimellem sker det, at naboer ikke får besked, og derfor kan det godt betale sig at holde øje med kommunens høringsportaler, hvor nye ansøgninger kan findes.

Sådan sender I et hørings svar:

- 1) Gå ind på jeres kommunes høringsportal. Den kan typisk findes ved at søge online på høringsportal + kommunens navn
- 2) Find den afgørelse, I gerne vil klage over
- 3) Udfyld formularerne, og beskriv dine bekymringer
- 4) Send svar - husk at I kan være anonyme via brug af forening.

klage til miljø- og Fødevareklagenævnet over miljøgodkendelse

Når høringsfristen er afsluttet, sagsbehandler kommunen den endelige miljøgodkendelse. Det er meget forskelligt, hvor lang tid der går, men hvis en kommune vælger at tildele en svinefabrik miljøgodkendelse, vil man kunne klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Man er automatisk klageberettiget, hvis man har været høringsberettiget.

Lokale foreninger, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan også klage over afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om. I dét tilfælde er det altså foreningens formålsparagraf, der er afgørende for, om foreningen er klageberettiget.

I kan klage over flere forskellige ting i kommunens afgørelse, herunder eksempelvis støjberegninger, ammoniakpåvirkning, lugtgenereberegninger m.m. Kontakt eventuelt Landsforeningen mod svinefabrikker om hjælp til processen eller besøg Danmarks Naturfredningsforenings hjemmeside, hvor der kan være hjælp at hente. Vær opmærksom på, at der kan være forskel på, hvem der er klageberettiget fra lov til lov. Det fremgår af hjemmesiden for Nævnenes Hus (naevneneshus.dk).

Klagefristen er fire uger, fra den dag kommunen offentliggør miljøgodkendelsen på deres hjemmeside. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag. Man kan ikke ansøge om at få forlænget klagefristen hos Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Det er en god idé at være hurtigt ude, da systemet er lidt bøvlet, og klagen kan tage noget tid at udforme.

Når I har indsendt jeres klage, får sagen et journalnummer, og så længe den behandles, kan I altid fremsende supplerende oplysninger via klageportalen. Husk da blot at oplyse sags- og journalnummer.

Sådan opretter I en klage til Miljø-og Fødevarerklagenævnet:

- 1) Man klager via klageportalen for Nævnenes Hus på naevneneshus.dk
- 2) Log ind med MitID og tryk på "Opret klage"
- 3) Vælg klagetype
- 4) Udfyld indledende oplysninger, blandt andet hvilken kommune der klages over og adresse på sagen
- 5) Beskriv jeres klage, godkend den og betal gebyret
- 6) Vær opmærksom på, at det koster 1800 kr for en forening at klage og 900 kr. for privatpersoner

klage til EU

Som borger i Danmark er man ifølge *EU's charter om fundamentale rettigheder* sikret nogle basale rettigheder og friheder ved lov, herunder også et højt niveau af miljøbeskyttelse.

Charteret er gældende, når medlemslandene implementerer EU's love. Det vil sige, at hvis man som borger oplever, at ens rettigheder bliver overtrådt, kan man klage til parlamentet eller kommissionen i EU. I kan desværre ikke klage direkte over svinefabrikker i jeres baghave, men altså kun, hvis I mener, at de danske myndigheder ikke overholder EU's love.

klage til Europa-kommissionen

Hvis man mener, at de offentlige myndigheder i Danmark handler i strid med EU-lovgivningen, kan man klage til Europa-Kommissionen.

Er man ikke ekspert i EU-ret, kan det være svært at finde ud af, præcis hvilken EU-lov man mener, der er blevet overtrådt. Derfor findes der en mulighed for at få hurtig og uformel rådgivning på dansk hos rådgivningstjenesten Dit Europa. Det hele foregår online, og man skal oplyse sit navn og sin adresse.

Ønsker man efterfølgende at sende en klage, kan man gøre det på e-mail, sende et brev med posten eller udfylde en formular på Europa-Kommissionens hjemmeside.

Det letteste er at klage via formularen, hvor det ikke er nødvendigt at oprette en profil. I skal blot oplyse navn og adresse samt oplysninger om de myndigheder, I vil klage over.

Herefter skal I beskrive problemet i detaljer samt beskrive, hvordan myndighederne i Danmark overtræder EU's love.

-
- 1) Kontakt Dit Europa og afklar om I kan klage til EU
 - 2) Opret en klage via Europa-Kommissionens hjemmeside
 - 3) Beskriv hvordan EU's love er overtrådt og af hvilken dansk myndighed
 - 4) Vent. Indenfor 15 dage får I en bekræftelse på, at klagen er modtaget, og det tager minimum 2 måneder at behandle efterfølgende

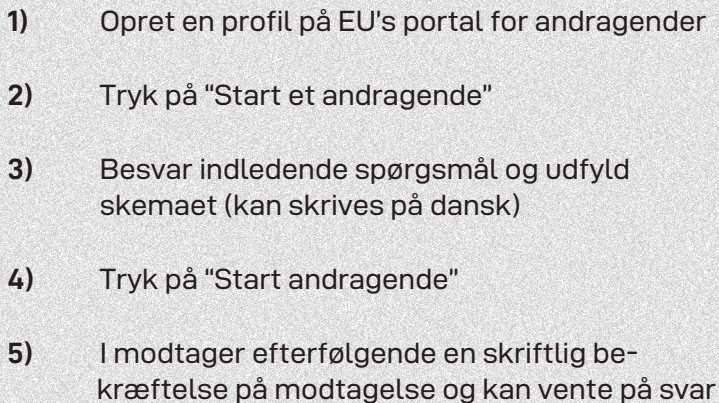

Andragende til EU-Parlamentet

Det er også muligt som borger i EU at indgive et såkaldt andragende i form af en klage eller en appel til Europa-Parlamentet, hvis man mener, at den danske stat eller en kommune har krænket de miljømæssige rettigheder, EU-borgere har ifølge EU's love.

Vær opmærksom på, at Europa-Parlamentet ikke er en appeldomstol og har som sådan ingen sanktionsmuligheder. Det er en politisk forsamling, der fungerer som en facilitator for borgerne, og som kan yde politisk støtte. Hvis ens andragende accepteres, giver det EU-Parlamentet mulighed for nærmere at undersøge, om EU-love er blevet overtrådt, og i sjældne tilfælde kan andragenet sendes videre til EU-Kommissionen, som vil bede myndighederne om at overholde lovene.

Man kan benytte sit indsendte andragende i sin egen kommunikation udadtil (for eksempel "vi har gjort EU-Parlamentet opmærksom på problemet") og man kan bede andre om at støtte ens andragende via EU-Parlamentets portal.

-
- 1) Opret en profil på EU's portal for andragender
 - 2) Tryk på "Start et andragende"
 - 3) Besvar indledende spørgsmål og udfyld skemaet (kan skrives på dansk)
 - 4) Tryk på "Start andragende"
 - 5) I modtager efterfølgende en skriftlig bekræftelse på modtagelse og kan vente på svar

Desværre er der mange andre lande, hvor lokalsamfund også kæmper mod svinefabrikker og andre former for fabrikslandbrug. Derfor kan det være brugbart at kontakte internationale organisationer såsom Friends of the Earth Europe, der har kontakter til modstandsgrupper i andre lande.

Lav larm

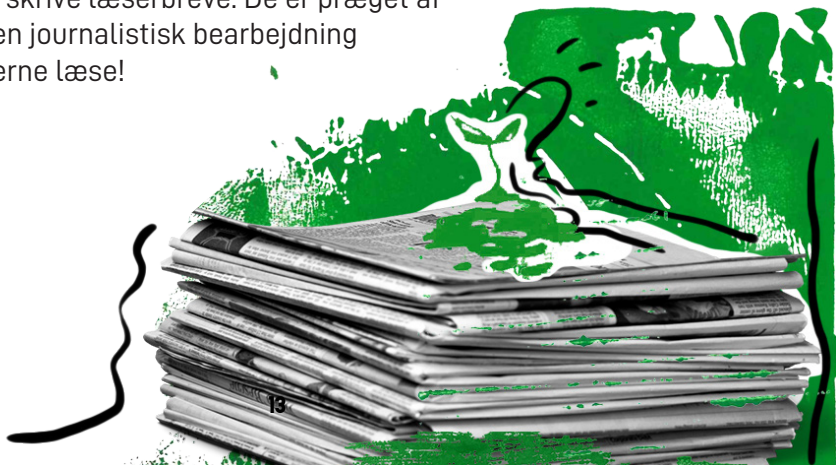
Når man laver larm, handler det om at få andres øjne op for den sag, man kæmper for. Jo flere der kender problematikken og deres grundlæggende rettigheder, desto lettere er det at komme igennem med et budskab og tage kampen op, når de overtrædes. Der findes mange forskellige måder at lave larm på, og her præsenteres nogle af dem.

brug de traditionelle medier

Medierne kan være et fantastisk værktøj, fordi de kan hjælpe med at skabe opmærksomhed, fremtvinge reaktioner og dermed gøre det sværere for politikere at træffe upopulære beslutninger, som potentielt krænker borgeres grundlæggende rettigheder

De fleste områder i Danmark er dækket af en lokalavis, som er et meget relevant medie at benytte i denne sammenhæng. I kan finde en oversigt over aviser i Danmark på danskeaviser.dk.

I kan forsøge at kontakte journalisterne direkte og engagere dem i jeres sag, eller I kan skrive læserbreve. De er præget af holdninger uden journalistisk bearbejdning – det vil folk gerne læse!

Sådan skriver I et læserbrev

- 1) Skriv så kort som muligt
- 2) Beskriv jeres pointe som det første og gentag pointen som det sidste. Brug den mellemste tekst til at argumentere
- 3) Husk jeres modtager. Det kan være fint at bruge stærke ord og spille på følelser, men det er også vigtigt at være logisk argumenterende
- 4) Brug gerne eksempler fra troværdige organisationer
- 5) Send kun læserbrevet til ét medie ad gangen. Spørg om de kan bruge det og hvis ikke, så gå videre til næste. Ring evt. og ryk avisen

sociale medier

At benytte sig af sociale medier giver nogle andre muligheder end de traditionelle medier. På de sociale medier kan man direkte præsentere sin sag og komme i kontakt med ligesindede og andre interesserede.

Man skaber mest opmærksomhed, når man bruger de sociale medier til at engagere sit publikum og gøre dem til en del af arbejdet, hvilket man kan gøre ved brug af billeder, videoer og personlige beretninger.

Husk at holde en saglig tone, at beskytte dit eget og andres privatliv og at være så nøjagtig som muligt.

Sådan bruger I de sociale medier:

- 1) Klar kommunikation omkring jeres sag og mål, så det fremstår tydeligt, hvorfor støtte er vigtig.
- 2) Brug fortællinger fra virkeligheden: Billeder, videoer og personlige beretninger, der viser den faktiske indvirkning af problematikkerne i jeres sag, og hvad I arbejder for at opnå
- 3) Regelmæssig brug: Løbende aktivitet vil se jeres følgere at I er aktive, og hurtig respons på spørgsmål og kommentarer viser, at I er engagerede
- 4) Overvej hvilke sociale medier, I vil benytte. På Facebook eller X kan man benytte sig af mere detaljeret information i længere opslag eller "tråde" med mere tekst, på YouTube eller TikTok er det videoformatet, I kan kaste jer ud i, og på Instagram er det både korte videoer og billeder, I kan bruge til at sprede budskabet
- 5) Lav indhold, der engagerer dem, der følger jer, og som skaber dialog. Stil for eksempel spørgsmål, lav afstemninger og slå live-videoer op
- 6) Brug de sociale medier til at mobilisere frivillige og støtte til jeres forening og del fundraising-kampagner, søg hjælp til frivilligt arbejde eller del vigtig viden

snak med politikere

I kan arrangere møder med politikere både lokalt og nationalt. Det er en god mulighed for at gøre opmærksom på jeres sag og eventuelt indgå et samarbejde. Hvis man vil kontakte en politiker på lokalt plan, kan det være en fordel at finde en politiker fra kommunens teknik- og miljøudvalg.

Meget ofte ved de lokale politikere ikke noget om igangværende sager, da det er politisk besluttet, at sager om husdyrbrug primært behandles af administrationen i kommunen. Kun hvis lokalpolitikerne bliver gjort opmærksomme på en sag, har de faktisk en reel chance for at vide, hvad der foregår i lokalområdet.

Sådan kan I henvende jer til en politiker.

- 1) Bed om et møde, hvor I kan forklare jeres sag
- 2) Skriv en mail eller et brev direkte til politikerens
- 3) Send et åbent brev. Som ovenstående, men hvor I deler budskabet via egne sociale medier eller sender det til en avis som et debatindlæg

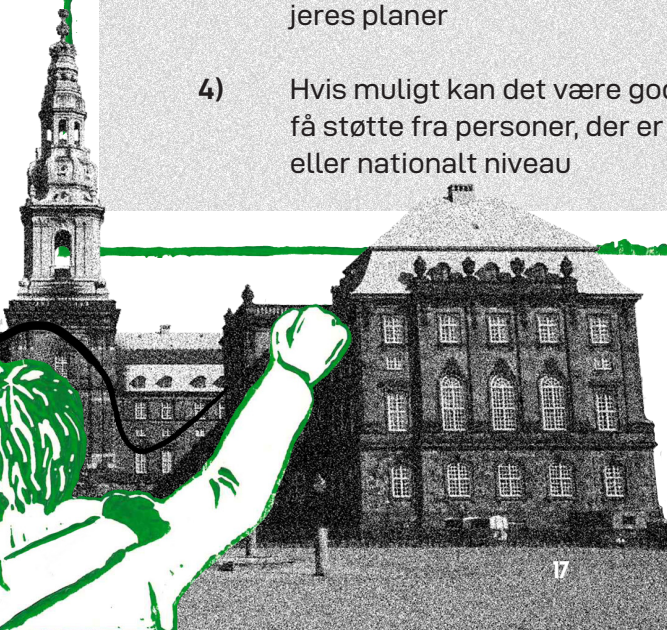
Lav aktioner

At lave en aktion kan være en god måde at vise, at I er flere, der er utilfredse. Det kan også være en måde at skabe sammenhold mellem jer, der kæmper for en sag. For at lave en aktion behøves der ikke mange ressourcer. Man kan for eksempel stå med et banner og lave en mindre demonstration foran rådhuset. Sørg for at tage nogle gode billeder af jeres aktion, så I kan dele budskabet med omverdenen via sociale medier.

Sådan kan I lave en aktion:

- 1) Vælg et strategisk sted, så enten de rigtige mennesker eller så mange mennesker som muligt, ser jeres aktion
- 2) Tænk på, at det kan være en fordel, hvis der er gode fotomuligheder
- 3) Kontakt de lokale medier og informér dem om jeres planer
- 4) Hvis muligt kan det være godt for jeres sag at få støtte fra personer, der er kendte på lokalt eller nationalt niveau

I er ikke alene

Som naboer til en svinefabrik er I de personer, der er mest påvirket. Men generne har også konsekvenser for naturen og klimaet, der ikke holder sig inden for de enkelte matrikelnumre.

Derfor står I ikke alene. Måden, vi bruger vores land på, vedkommer os alle.

Selvom forandring ikke kommer fra den ene dag til den anden, kan vi sammen vælge at prioritere menneskers trivsel samt natur og miljø højere end økonomisk vækst, der hovedsageligt tjener dem, som allerede har mest.

Det er dyrt for en svinefabrik at have en sag om udvidelse kørende. Der skal betales for administrationen af sagen samt betales til ansøgers konsulent, og jo længere tid en sag trækker ud, jo dyrere er det.

Ved at kende vores grundlæggende rettigheder og bruge dem, kan vi i fællesskab derfor gøre det så omkostningsfuldt og besværligt at udvide produktionen, at ejere af svinefabrikker, og bankerne der investerer i dem, mister lysten.

Naboer til svinefabrikker:

kend jeres grundlæggende EU- og nationale rettigheder

Skrevet af Tobias Jespersen
Forside og Layout: Frederikke Becher

Trykt af:

1. udgave, maj, 2024

Udgivet af NOAHs forlag 2024

Citeres som: NOAH Friends of the Earth Denmark, 2024. Naboer til svinefabrikker: kend jeres grundlæggende EU- og nationale rettigheder

Trykte eksempler kan bestilles på noah@noah.dk eller tlf. 35361212

NOAH Friends of the Earth Denmark

Sekretariatet

Studiestræde 24

1455 København K

Telefon: 35 36 12 12

Mail: noah@noah.dk

Hjemmeside: www.noah.dk

Facebook: www.facebook.com/miljoretfaerdighed

Instagram: https://www.instagram.com/noah_friends_of_the_earth/

Publikationen kan hentes gratis i pdf-format fra NOAHs hjemmeside

Læs mere på noah.dk og landmodsvin.dk

Finansieret med tilskud fra Europa-Nævnet. Ansvar for indholdet er alene tilskudsmodtagers.

 NOAH